

MINISTERUL MEDIULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

***A 3-a ședință a
Comitetului Coordonator
al Dialogului Național
privind Politica în domeniul
Gestionării Integrate a Resurselor
de Apă în Republica Moldova***

***(a 25-a ședință a DNP în cadrul inițiativei pentru apă a Uniunii Europene (EUWI)
în Moldova)***

Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014-2028)

HG nr.199/2014

Raportul pentru anul 2016 privind procesul de implementare a Strategiei în vederea executării acesteia în conformitate cu prevederile capitolului IX al strategiei a fost prezentat Cancelariei de Stat la 8 februarie 2017 și amplasat pe pagina web a MM

<http://mediu.gov.md/index.php/activitate/programe-si-strategii>

SAAS: Provocarea principală pentru domeniul AAS este legată de îmbunătățirea și întărirea capacității existente la nivelul instituțiilor guvernamentale pentru:

- ***planificarea și programarea*** în mod coerent și etapizat a ***dezvoltării unei infrastructuri de AAS îmbunătățite*** pentru toate comunitățile, pe baza unor criterii de selectare bine definite și transparente, incluzând implicarea comunităților beneficiare;
- ***mobilizarea resurselor de finanțare naționale și internaționale*** adecvate pentru investițiile în infrastructura de AAS, ***o bună coordonare între instituțiile*** guvernamentale și structurile subordonate și autoritățile publice locale;
- ***coordonarea monitorizării progresului generat de investițiile*** în infrastructură pentru a verifica dacă acestea corespund obiectivelor Strategiei și altor obiective de dezvoltare socio-economică generală;
- ***întărirea capacității operatorilor de apă-canal***, prin consolidarea acelor care sunt eficienți, pentru furnizarea unor servicii de alimentare cu apă potabilă și sanitație la parametrii adecvați de calitate și la prețuri acceptabile, care în același timp să asigure recuperarea costurilor și să permită continuarea activității.

Proiectului „Consolidarea cadrului instituțional în sectorul alimentării cu apă și sanitație din RM,, (în temeiul HG nr. 490/2016).

În scopul consolidării capacităților organului central al administrației publice în domeniul mediului privind gestionarea resurselor de apă utilizate în domeniul AAS la 13 mai 2016 a fost semnat Acordul dintre Ministerul Mediului, SDC și ADA privind implementarea Proiectului „Consolidarea cadrului instituțional în sectorul AAS în RM”.

Proiectul este divizat în trei componente: (1) Alimentare cu apă și sanitație (2) Managementul integrat al resurselor de apă (3) Sistem informațional al resurselor de apă.

Rezultatele scontate ale proiectului sunt: principalii actori din sector vor gestiona mult mai eficient sectorul apei; institutiile din sector își vor îmbunătăți performanțele în prestarea serviciilor într-un mod durabil, eficient și echitabil.

Memorandum de Înțelegere

Pentru redresarea situației legate de responsabilitatea fragmentată, insuficient definită și pentru a evita suprapunerile atribuțiilor instituțiilor de coordonare existente la nivel național, a fost semnat Memorandumul de Înțelegere între Ministerul Mediului, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și SDC cu privire la **implementarea fazei a III-a a Proiectului Apă și Sanitație (ApaSan) în Republica Moldova** (HG nr. 465 din 15 aprilie 2016).

Prin Ordinul ministrului mediului nr.83 din 07 iunie 2016 a fost instituit comitetul de Supraveghere al proiectului ApaSan.

În baza Memorandumului au fost desfășurate ateliere de lucru cu privire la planificarea strategică în domeniul apă și sanitație în scopul identificării unui concept național, care va îmbunătăți coordonarea investițiilor prin furnizarea unui instrument transparent și eficient pentru planificarea și prioritizarea investițiilor.

Actualmente este elaborată și în discuție ***Fișa de proiect pentru elaborarea Planului de AAS pentru întreg teritoriul Republicii Moldova***, care indică 2 momente principale – de ce este nevoie de PAAS și cum va fi folosit. Conceptul a fost prezentat la ședința Consiliului Sectorial de coordonare externă a MM.

Băncă Mondială și Proiectul ApaSan în RM

- A fost demarat în 2016 „**Elaborarea studiului diagnostic privind alimentarea cu apă și sanitație în mediul rural din RM**”. Obiectivul general al Studiului este de a furniza datele cu privire la apă și sanitație în mediul rural și astfel, de a contribui la o mai bună cunoaștere și înțelegere a situației actuale, având în vedere perspectiva gospodăriilor și operatorilor sistemelor mici de AAS.
- Obiectivele specifice sunt împărțite în 3 domenii: evaluarea satisfacției, percepțiilor și nevoilor gospodăriilor rurale cu privire la AAS; evaluarea performanței și sustenabilității operatorilor mici de sisteme de AAS; evaluarea eficacității investițiilor în infrastructura de sanitație.
- A fost elaborată (de echipa Băncii Mondiale în cadrul programului Studiului de definire a domeniului de acoperire a Programului de dezvoltare rurală) Nota de politici cu privire la serviciile de AAS în zona rurală. Examinează chestionare pentru 3 grupuri ce urmează a fi intervievați – gospodării casnice, APL, operatori AAC. Conceptul Studiului examinat și aprobat.

Proiectul ApaSan în parteneriat cu CALM

A fost elaborat conceptul „Serviciul suport al operatorilor mici de AAS” (*lansarea serviciului este programată pentru luna martie anul 2017*).

Sarcina de bază a serviciului este crearea unui centru unic de recepționare a solicitărilor de consultanță, expertiză și instruire, identificarea soluțiilor optime și acordarea serviciului solicitat.

Obiectivele serviciului:

- Prestarea serviciilor de suport a operatorilor din mediul rural în domeniul AAS și a structurilor APL vizate
- Consolidarea capacităților instituționale, administrative, financiare, economice etc. ale APL și prestatorilor de servicii în domeniul dat;
- Crearea și menținerea unei platforme permanente de comunicare (portal web, schimb de informație/experiență și promovare a drepturilor și intereselor sale specifice, pentru prestatorii/operatorii serviciilor mici de AAS, în special a celor din mediul rural;
- Identificarea problemelor și impedimentelor în activitatea APL și operatorilor din mediul rural, în vederea elaborării și promovării unor măsuri concrete de ordin legislativ/normativ, metodologic, informativ și/sau instructiv necesare.

Angajamentele privind armonizarea legislației naționale la legislația comunitară în conformitate cu Acordul de Asociere RM-UE

Pentru a stimula domeniul AAS, accentul în îmbunătățirea cadrului de reglementare este: armonizarea Directivei Cadru Apa 2000/60/CE, Directivei 91/271/CEE cu privire la tratarea apei uzate urbane și Directivei 98/83/CE privind calitatea apei destinată consumului uman.

Acțiuni întreprinse:

- Pentru a asigura securitatea alimentării cu apă potabilă a populației țării MM a inițiat modificarea și completarea Legii apelor nr. 272/2011. Legea a fost completată cu noțiunea „zone protejate” – *zone de pe teritoriul fiecărui bazin hidrografic desemnate pentru protecție apelor de suprafață și subterane sau pentru conservarea habitatelor și a speciilor care depind în mod direct de apă*. De asemenea, au fost propuse spre modificare art. 23, 24, 25 41, 45 privind utilizarea apelor subterane în scopul irigațiilor.
- Inițiată evaluarea situației în domeniul colectării și epurării apelor uzate urbane (Directiva 91/271/CEE privind tratarea apelor uzate urbane), cu suportul Agenției Cehă de Dezvoltare. În luna august 2016 a fost elaborat Raportul privind inițierea acestei evaluări, iar în septembrie 2016 această asistență este prelungită prin Proiectul „Armonizarea legislației naționale cu Directiva 91/271/CEE” .

Angajamentele privind implementarea și monitorizarea Convențiilor Internaționale ratificate cu relevanță pentru domeniul AAS

Ministerul Mediului a avut o colaborare bună cu Ministerul Sănătății în vederea asigurării implementării eficiente în RM a **Protocolului privind Apa și Sănătatea** la Convenția privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontaliere și a lacurilor internaționale la care țara noastră este parte.

Astfel, prin HG nr. 1063 din 16.09.2016 a fost aprobat **Programul Național privind implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în RM pentru anii 2016-2025**, care prevede consolidarea sistemelor de sănătate prin intermediul apei sigure de băut, îmbunătățirea gestionării resurselor de apă și calității serviciilor de AAS, abordarea viitoarelor riscuri pentru sănătate.

În scopul prezentării Programului, în perioada 26-27 septembrie 2016 a fost organizat **Forumul Național „Apă pentru sănătate”**, eveniment unic de finalizare și de raportare asupra implementării proiectului „Protocolul privind Apa și Sănătatea în RM”, implementat în RM în anii 2006-2016, cu suportul CEE a ONU și SDC. Prima zi a Forumului s-a focusat pe crearea unui dialog cu societatea civilă, opinia căroro a fost raportată în cadrul celei de-a 2 zi reprezentanților guvernamentali în vederea responsabilizării acestora privind implementarea obiectivelor stabilite.

Protocolul privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova

În același timp, în cadrul proiectului „Protocolul Apa și Sănătatea în Republica Moldova” au fost aprobate documentele normative:

- Documentul normativ în construcții „Construcția toaletelor uscate cu colectare separată a excrețiilor (Ordinul MDRG nr.91 din 13 iulie 2016)
- Document normativ „Sistem de epurare biologică naturală a apelor uzate comunale în filtre plantate cu macrofite/fitofiltre (Ordinul MDRC nr.96 din 21 iulie 2016)
- Regulamentul sanitar privind sistemele mici de alimentare cu apă potabilă (HG nr.1466 din 30/09/2016).

În scopul asigurării unui cadru politic și legislativ adecvat în domeniul AAS a fost inițiată modificarea Legii nr. 303 din 13 decembrie 2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare.

- Proiectul de modificare a fost avizat în mod repetat cu toate părțile interesate, fiind organizată și dezbateră publică întru respectarea transparenței în procesul decizional.
- Pentru definitivarea proiectului și excluderea divergențelor existente între principalii actori din sector s-a decis contractarea unui expert internațional, care va asigura îmbunătățirea proiectului de lege, întru implementarea adecvată a prevederilor actului.
- A fost examinată o inițiativă legislativă a deputatului din Parlamentul RM (dl A. Lebedinschii) privind modificarea art. 29 al legii.
- Pe parcursul anului 2016 Curtea Constituțională a înregistrat 2 sesizări cu privire la neconstituționalitatea prevederilor art. 19, alin. 4 și 5 al legii.
- Au fost elaborate și aprobate de ANRE: *Regulamentul* cu privire la stabilirea și aprobarea, în scop de determinare a tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de AA; *Regulamentul* cu privire la indicatorii de calitate a serviciului public de AAC; *Regulamentul* privind procedurile de achiziție a bunurilor, a lucrărilor și a serviciilor utilizate în activitatea titularilor de licențe din sectorul electroenergetic, termoenergetic, gazelor naturale și a operatorilor care furnizează serviciul public de AAC.

Programul Național de Creștere a Capacităților Operatorilor din domeniul alimentare cu apă și canalizare (octombrie-noiembrie 2016)

În cadrul acestui **Program** au fost organizate cursuri de instruire pentru angajații serviciilor abonați ai operatorilor apă-canal cu 3 module:

1. Legislația națională și internațională în domeniul serviciilor abonați ai operatorilor apă-canal.
2. Aspecte tehnice în funcționarea direcțiilor relații pentru operatorii apă-canal (montarea și exploatarea contoarelor de apă și nodurilor apometrice, verificarea metrologică a contoarelor, citirea indicațiilor și calculul cinsumului de apă la branșarea ilicită, acte legislative și normative).
3. Contractarea privind furnizarea/prestarea serviciului public de AAC (reglementarea raportului juridic dintre operator și consumator cu privire la branșarea/racordarea consumatorilor, contractarea și litigiile, facturarea și plata serviciului public de AAC, penalități și petiții).

Programul a acordat sprijin și operatorilor AAC, membri ai AMAC, beneficiari ai proiectelor de dezvoltare regională, legat de relații cu clienții.

Au fost instruiți 110 participanți.

Proiectul „Consolidarea capacităților furnizorilor de pregătire profesională în sectorul apă și canalizare în Republica Moldova”

Proiectul a fost susținut de ADA și implementat de Institutul de Formare a Capacităților Profesionale în parteneriat cu Ministerul Mediului și alte instituții de resort.

Rezultatele proiectului:

Formarea capacităților la 4 școli profesionale în implementarea Curriculum-ului modernizat la meseriile: lăcătuș-instalator tehnică sanitară; electromontor la repararea și întreținerea utilajului electric;

Elaborarea și implementarea cursurilor de scurtă durată pentru muncitorii adulți la 2 calificări profesionale în domeniul apă și canalizare, cu accent pe egalitatea de gen.

Studii de fezabilitate

privind extinderea sistemelor centralizate de AAS și creșterea gradului de acces a populației la aceste servicii

Cu suportul Băncii de dezvoltare a Germaniei KfW:

- **Extinderea apeductului Chișinau-Strășeni- Călărași** (*la 15 decembrie 2016 a fost semnat Memorandumul de Înțelegere între MM, APL Strășeni și Călărași și S.A. „Apă-Canal Chișinău” privind realizarea Proiectului „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”*).

- **Aprovizionarea cu apă și canalizare în r. Cahul**

Cu suportul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (**GIZ**) în cadrul proiectului „Modernizarea serviciilor publice locale din Republica Moldova” – 12 SF. Sunt desfășurate proiecte regionale în raioanele Rîșcani, Cahul, Leova. Lucrări finalizate: construcția SE a apelor uzate în or. Costești, r. Rîșcani și reabilitarea Stației de Tratare a apei din or. Cahul.

Proiectul regional „Construcția SE a apelor uzate și a sistemului de canalizare în or. Telenești”

Cu suportul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (**USAID**) este implementat acest proiect în cadrul căruia se prevede construcția SE a apelor uzate cu capacitatea de 700 m³/zi, amenajarea teritoriului SE, construcția rețelei electrice pentru buna funcționare a acesteia și construcția unei stații de pompare. Proiectul este implementat de către ADR Centru.

Până în prezent în cadrul proiectului au fost deja construite circa 15 km de rețea de canalizare în s. Inești și or. Telenești și 2 stații de pompare. Pentru construcția SE se prevede co-finanțare din partea USAID în valoare de 498913 \$, bani ce vor fi alocați după recepția stației de epurare din partea partenerilor americani.

Suma totală a acestui proiect regional va ajunge la 27 516 580,00 lei, dintre care 20 683 640,40 lei au fost solicitați din Fondul Național de Dezvoltare Regională, ceea ce constituie 75,17% din costul proiectului, inclusiv suma de 498913 \$, care reprezintă finanțare din partea USAID, iar restul 150 000,00 lei va fi suportată de Primăria or. Telenești.

În urma realizării tuturor obiectivelor prevăzute în cadrul acestui proiect regional circa 11300 locuitori din orașul Telenești și satele Mihalașa, Mihalașa Nouă și Inești vor avea acces la condiții mai bune de trai.

Proiectul „Activități de asigurare a durabilității pentru ecosistemele priacvatice în Zona Ramsar „Nistru de Jos”

Finanțat de **ADA** și implementat de Societatea Ecologică „Biotica” – au fost instalate contoare de apă în s. Talmaza, sectorul centru în 250 gospodării;

- Demarate lucrări de amenajare a teritoriului la rezervoarele de apă în s. Popeasca;
- Organizate seminare privind problemele de exploatare și întreținere a sistemelor de AA cu participarea reprezentanților autorităților din r. Ștefan-Vodă și Căușeni și seminar privind necesitățile și abordările unui management integrat al apelor.

Proiectul "Apă Nord Moldova,,

- prin Legea nr.299 din 22 decembrie 2016 a fost ratificat Acordul de grant dintre Republica Moldova și BERD, semnat decretul Președintelui Republicii Moidova nr. 25-VIII din 5 ianuarie 2017 privind promulgarea Legii pentru ratificarea Acordului de grant dintre Republica Moldova și BERD privind implementarea proiectului „Apă Nord Moldova,,.
- In scopul facilitării implementării proiectului au fost elaborate 2 proiecte de HG: proiectul HG cu privire la aprobarea Foii de parcurs pentru implementarca Proiectului și proiectul HG cu privire la aprobarea participarii Agenției „Apele Moldovei,, la fondarea întreprinderii de interes național S.A. „Aqua Nord,,.
- La moment are loc procesul de înregistrare al OR și executarea altor angajamente.
- Proiectul urmează a fi implementat în r. Soroca, Bălți, Florești, Drochia, Rîșcani, Sîngerei, Telenești și va contribui la îmbunătățirea condițiilor de trai și accesul la surse sigure de apă potabilă a cca 400 mii cetățeni.

Proiectul „Reabilitarea sistemului de AA a locuitorilor în raionul Nisporeni: primăriile Nisporeni, Vărzărești și Grozești

- Proiectul a fost susținut financiar de UE, ADA, SDC, MM, Consiliul raional Nisporeni și primăriile Nisporeni, Vărzărești și Grozești. Finalizat în iulie 2016.
- Date în exploatare: Stația de tratare a apei din r. Prut (actualmente funcționează la 50%), apeductul magistral cu 16.8 km, rețele de distribuție cu L=101.8 km. În or. Nisporeni sunt conectați la sursa de apă circa 2400 beneficiari, Vărzărești – 1000, Grozești – 545.
- AA va fi extinsă spre satele Zberoaia, Bălăurești, Mărinici.

- **FEN** pe parcursul anului 2016 au fost finanțate 245 proiecte pe domeniul AAS, suma solicitată este de 366,7 mln lei.
- **MDRC (DUP - 2016) În domeniul aprovizionării cu apă potabilă și servicii de canalizare** au fost construiți 80,1 km rețele de apeduct și 57,5 km rețele de canalizare, reabilitată stația de epurare a apelor uzate din or. Cahul. De rezultatele implementării proiectelor din domeniul respectiv au beneficiat locuitorii a 8 localități, fiind îmbunătățit accesul la serviciile de aprovizionare cu apă pentru 1457 persoane și la servicii de canalizare pentru 4627 persoane.
- **Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice cu CNSP** au prelevat din sursele subterane centralizate de AA – 1313 probe la parametrii sanitaro-chimici cu o pondere a neconformității de 73,4% și 1181 probe de apă la parametrii microbiologici cu ponderea neconformității de 10%. Din prizele de apă de suprafață au fost prelevate 360 probe la parametrii sanitaro-chimici cu ponderea neconformității de 38% și 139 probe la parametrii microbiologici cu ponderea neconformității de 10%.
- Privind promovarea principiilor economiei de piață și **promovarea PPP** în domeniul AAC, Agenția Proprietății Publice, beneficiar al proiectului Twinning „Consolidarea sistemului de PPP în RM,, a organizat la 26 aprilie 2016 Conferința de finalizare a proiectului, în cadrul căreia au fost relevate obiectivele proiectului, acțiunile și realizările obținute:
 - recomandări privind armonizarea cadrului legislativ la standardele UE în domeniul PPP;
 - Manualul privind practicile de implementare a proiectelor de PPP și concesiunilor;
 - consolidarea capacităților și cunoștințelor funcționarilor publici în implementarea proiectelor de PPP, prin desfășurarea a peste 20 ateliere de instruire organizate la nivel central și local.

Problemele evidențiate în procesul de implementare

- Surse financiare insuficiente, care să asigure realizarea la timp a Planului de acțiuni al SAAS.
- Decizii întârziate ale APL privind participarea în cadrul proiectelor investiționale regionale, ceea ce duce la nerealizarea la timp a obiectivelor stabilite.
- Acțiuni necoordonate între principalii actori din sector, inclusiv între partenerii de dezvoltare.
- Conceptul de regionalizare nu este suficient de bine înțeles la nivelul APL.
- Elaborarea cu întârziere a actelor normative subordonate Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de AAC a cauzat probleme și neclarități în procesul de implementare a legii.

MULȚUMESC PENTRU ATENȚIE